

VZPOMÍNKA NA MINULOST
OBCE

BŘEZINA

sestavena

Jiřím Medkem

Rok 1999.

Historie Březiny

Je původem prastarého, vzniknuvší z osady. Její vznik lze s jistotou zařadit do 9. století. Pravděpodobně založená současně s osadou Tišnov. Březina náležela k župnímu hradu **Veveří**, které kníže **Břetislav II.** (r. **1025**) na obranu proti nepřítelům používal a toho času byla již osadou, jež pak přešla v majetek **Templářů**. Březina i Tišnov (**Březni i Thusnov**) byly v držení knížat českých.

Při založení kláštera tišnovského - založen královnou **Konstancí**, chotí **Přemysla Otakara II.** zakoupena byla Březina zároveň s osadou Tišnov v majetek kláštera tišnovského **Porta Coeli** (Brána do nebes) a to roku **1234**.

Poddanské poměry byly mírnější než jinde příčinou, že vrchnost byla klášteřem korunním. Robotovali neurčitě, jen dle potřeby. Při ženění se musil každý zavázati na robotní úvazek. Práce byla všeho druhu. Kromě roboty byly odváděny **desátky** (desátý snop, vejce, kuře, husa, masné a dávky v penězích). Část rolností však byla osvobozena.

Rozloha obce dle prvé kroniky a provedeného překladu originálu z roku **1826** činila celkem **322 hektarů a 50 arů**.

Březina leží v půvabné krajině povodí řeky **Svratky** (dříve **Švarcavy**) a je obklopena zalesněnými kopci. Původní osada měla 7 čísel (čili **lánů**), která později byla rozdělena na **14 púllánů** - které v podstatě setrvávají. Mlýn a ostatní domky (domkářů) byly stavěny postupně později. Její jméno lze odvodit buď od březového křoví, nebo od vzdáleného **Beresina**.

Památkou nejstarší je **Boží Muka**, která byla kdysi ozdobena krásnými kresbami s řeckým křížkem a letopočtem **1717**. Další kulturní památkou je **kaplička**, kterou lze zařadit do roku **1774** dle zvonu, který byl v prvé světové válce zkonfiskován. Poblíž kapličky stojí pomník postavený v roce **1921** na památku občanům Březiny padlým v 1. světové válce. Do kulturních památek lze dále zařadit postavené tři kříže - z roku **1841**, který stojí za obecním hostincem na pravé straně silnice,

- z roku **1846**, který stojí za zahradou domu č.p. 10 na pravé straně silnice
- z roku **1945**, který je postaven před bývalým mlýnem na levé straně silnice „Na šťastné ukončení druhé světové války“.

Písemných památek ani starších dějin obec nemá.

Do obce nevedla silnice. Do **Tišnova** - při větší vodě **Svratky** - se jezdilo přes **Bačkovec** a nebo cestou okolo **Horky - Úzkým**, kterou bývalí majitelé zakazovali (soukromá). Do obce byla vystavěna silnice v letech 1870 včetně mostu přes **Svratku**. Před tím byla od mlýna k protějšímu břehu jen lávka, která sloužila při větší vodě k přenášení výrobků z obilí.

Vývoj, výstavba a jiné

- ◆ **19. století** - počátkem založena **škola** (dřevěná) chatrč. Nejstarší archiv je z roku **1828**.
- ◆ **do r. 1854** - postavena nová, zděná, jednopatrová. V té době se ruší škola v Herolticích a březinská škola se stala středem výchovy dětem z Heroltic i Vohančic. Na škole byly prováděny různé úpravy, vybavování pomůcek (viz. kronika č. 1). Nejdéle působící byl řídící učitel pan **Antonín Petr (1881 - 1922)** 41 roků. Výuka ve škole byla ukončena **30.06.1983** s tím, že děti přešly do škol tišnovských.
- ◆ **1870** - vybudována silnice do obce včetně mostu přes řeku **Svratku**.
- ◆ **1892** - přistavena k mlýnu brusárna dřeva, kde se z rozbroušeného dřeva vyráběl tak zvaný **cajk**, který sloužil v předklášterské papírně k výrobě papíru a papírenských výrobků.
- ◆ **1895** - byla provedena kanalizace horní části obce.
- ◆ **1897** - přistaven sál obecního hostince.
- ◆ **1899** - postavena kuželna ve dvoře hostince.
- ◆ **1907** - postaven chudobinec.
- ◆ **1921** - odhalena pamětní deska padlým devíti občanům v první světové válce.
- ◆ **1924 - 1927** - zalesňovala se **Horoka** a **Pastěrka** a vysázeno olší u druhého mostu.
- ◆ **1925** - provedena regulace **Lubě**. Provedeno drenážování pozemků - za mlýnem, proti mlýnu, Zlámaniny, Polouděla, pod Bačkovcem, Měšiny a všechny tři Padělky.
- ◆ **1926** - zaveden **elektrický proud** 5. června (za 5 měsíců).
- ◆ **1926 - 1927** - vybudována silnice a kanalizace mezi č.p. 3 až č.p. 9.
- ◆ **1929** - obnoven strop sálu.
- ◆ **1930** - postavena světnička u sálu za účelem schůzí představenstva obce a divadelních her. Zakoupeny zánovní kulisy jeviště.
- ◆ **1931** - vybudována silnice do Heroltic k prvnímu mostku.
- ◆ **1932** - zakoupen les **Dubová** (obecní) a to 16 ha za 16.800,- Kč a od města Brna u Vohančic vzrostlý les za 1.280,- Kč.
- ◆ **1939** - zaveden telefon do obecní hospody.
- ◆ **1940** - upraven splav z dřevěného vršku na betonový a jeho celkové zvýšení pro novou turbínu, která nahradila starou (elektrárna).
- ◆ **1951** - ukončen provoz mlýna.
- ◆ **1952** - mlýn znárodněn. Vyrobený elektrický proud převádí se do sítě (provozovatel RBR). Vybudován obecní rozhlas - nahradil tímto obecního sluhu s bubnováním.
- ◆ **1960** - provedena úprava splavu a stavidel.
- ◆ **1966** - zřízena veřejná telefonní stanice na č.p. 34 (u Kolářů). Postavena autobusová čekárna.
- ◆ **1967** - vybudován **vodovod** napojením na vybudovaný vodovod Heroltice - Tišnov (vybudovaný v roce 1963).
- ◆ **1974** - provedena oprava zvoničky na kapliče - oplechování pozinkovaným plechem.
- ◆ **1977** - svépomocí občanů (tzv. Akce Zet) postavena nová prodejna pod kapličkou na místě dvou domků - č.p. 17 - Medkovi, č.p. 18 - Jůzovi.
- ◆ **1983** - ukončena výuka v březinské škole - děti přešly do školy v Tišnově.
- ◆ **1985** - provedena generální oprava druhého mostu přes Svratku - dřevěný byl nahrazen betonovým.
- ◆ **1986** - stala se naše obec součástí města Tišnova do r. 1990.

- ◆ **1987** - provedena GO mostu přes náhon. Dřevěná část nahrazena betonovými prefabrikáty.
- ◆ **1989 - 1990** - provedena celková rekonstrukce a rozšíření hasičské zbrojnice v č.p. 64.
- ◆ **1990** - obec Březina se osamostatňuje od města Tišnova.
- ◆ **1992** - obec pronajímá obecní hostinec se sálem na č.p. 21, který byl po dlouhá léta uzavřen a chátral. Nyní se opět začíná postupně opravovat a sloužit svému účelu.
- ◆ **1993** - rozšířen obecní vodovod od č.p. 15 (Balák) na konec vesnice k č.p. 50 (Stejskal).
- ◆ **1997 - 1998** - provádí TELECOM postupně kabelizaci telefonní sítě v Březině včetně domovních telefonních stanic.
- ◆ **1998** - provedena **plynofikace** naší obce. Od výkopu až po zavedení do domácností - leden až září (9 měsíců). Zřízen veřejný telefonní automat na návsi včetně zavedení telefonů do domácností.
- ◆ **1999** - provedena celková oprava střechy na kapličky - nové střešní tašky, oplechování zvoničky měděným plechem. Vybudován chodník v ulici mezi obecním hostincem a č.p. 56 (Smíšek).

Počty obyvatel

V tom jsou : 2 hospody, škola - obecní úřad, jednota, elektrárna, mlýn, hasičská zbrojnice - vše převážně s bytem. Z přehledu vyplývá, že v dřívějšku byly rodiny početnější. S největším počtem dětí to byla rodina pana Josefa Pohanky (ročník 1882) z čísla 37.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel	Ø na dům
1793	21	178	8,5
1839	25	158	6,3
1900	29	170	5,9
1921	31	194	6,3
1930	36	197	5,5
1965	57	262	4,6
1990	83	195	2,3
1999	86	238	2,8

Starostové obce

- v totalitě předsedové MNV

- ◆ do roku **1864** - **Hejmala František** z č.p. 8
- ◆ **1864 - 1886** - **Slouka František** z č.p. 9
- ◆ **1886 - 1892** - **Medek František** z č.p. 14
- ◆ **1892 - 1895** - **Kolář Tomáš** z č.p. 3
- ◆ **1895 - 1907** - **Kalný Karel** z č.p. 13
- ◆ **1907 - 1920** - **Valín Josef** z č.p. 7
- ◆ **1920 - 1928** - **Borovička Karel I.** z č.p. 11
- ◆ **1928 - 1939** - **Vykouřil Josef** z č.p. 4
- ◆ **1939 - 1941** - **Králík Oldřich** z č.p. 6
- ◆ **1941 - 1949** - **Borovička Karel II.** z č.p. 11
- ◆ **od roku 1949** - předsedové MNV - **Kubský František** z č.p. 57
  - **Kunc Miroslav** z č.p. 52
  - **Klimeš Jaromír** z č.p. 61
  - **Veselý Dobroslav** z č.p. 36
  - **Kolář Josef** z č.p. 34 - **do roku 1986**
- ◆ **1986 - 1990** - obec Březina je součástí města Tišnova
- ◆ **1990 - 1994** - **Králík Karel** z č.p. 76
- ◆ od roku **1994** - **Borovička Karel IV.** z č.p. 11

Nejdéle vykonával funkci starosty Slouka František z č.p. 9 a to 22 roků. Za uvedená období byli ve funkci starosty obce tři Borovičkové K. - I., II., IV. a to přes 20 roků.

Obecní slouhové

Kopřiva Tomáš, Pohanka Antonín, Chalupa František

Kronikáři obce

kteří svým písmem nám přibližují minulost a změny obce

- ◆ 1883 - 1923 - Petr Antonín - nadučitel z č.p. 20 (40 roků)
- ◆ 1924 - 1933 - Studený Ludvík - učitel z č.p. 20
- ◆ 1934 - 1964 - 30 roků nejsou žádné záznamy
- ◆ 1965 - 1966 - Králík Oldřich z č.p. 6
- ◆ 1967 - 1979 - 12 roků nejsou žádné záznamy
- ◆ 1980 - 1982 - Pavlíková Božena z Vohančic
- ◆ 1983 - 1993 - Kopřiva Antonín z č.p. 23
- ◆ od roku 1994 - Medek Jiří z č.p. 48

Dění v obci

Po prvé i druhé světové válce a za posledních padesát roků (1948 - 1999).

Hospodaření i činnosti našeho státu pokračovaly v tendenci po vzniku naší republiky (1918) až do roku 1948. Tento rok se stává mezníkem znárodněním soukromého podnikání (tržního hospodářství), kdy vzniká kolektivizace, budování socialistické společnosti až do roku 1989, kdy **sametovou revolucí**, pádem totality se opět vrací k zásadám demokracie a tím opět k tržnímu hospodářství. Tyto celostátní změny se též promítají do dění v obci:

– ZEMĚDĚLSTVÍ	– KULTURA	– VÝSTAVBA
– ŽIVOT V OBCI	– PODNIKÁNÍ	– REKREAČNÍ OBLAST

Zemědělství

Snad od počátku coby osada byla zemědělská (7 lánů, později 14 půllánů). Dle prvé kroniky jsou od roku 1656 zaznamenány rody hospodařící na usedlostech :

- ◆ č.p. 3 - Kolářova
- ◆ č.p. 4 - Bizomova, Hálava, Navrátilova, Vykouřilova
- ◆ č.p. 5 - Dozbabova
- ◆ č.p. 6 - Koválova, Pavlíčkova, Jurnečkova, Králíkova (1907)
- ◆ č.p. 7 - Strouhalova, Trnkova, Vyřízkova, Valínova
- ◆ č.p. 8 - Machálkova, Moukova, Hejmalova, Balabánova
- ◆ č.p. 9 - Moukova, Bizomova, Kašparova, Mácova, Bočkova, Sloukova
- ◆ č.p. 10 - Bizomova, Kadlecova, Jurnečkova, Navrátilova
- ◆ č.p. 11 - Matouškova, Filpačova, Šimonova, Machačova, Borovičkova
- ◆ č.p. 12 - Michalova, Smíškova
- ◆ č.p. 13 - Vachálkova, Bizomova, Navrátilova
- ◆ č.p. 14 - Medkova
- ◆ č.p. 15 - Mácova, Hoblova, Skoupá, Balákova
- ◆ č.p. 16 - Kálnova

Po roce 1948 chod zemědělské malovýroby pokračoval až do 1. října 1957, kdy se utváří jednotné zemědělské družstvo (tzv. JZD), které vzniklo pod silným nátlakem vládnoucí KSČ (vyhrožování, vydírání, atd.).

Vznikem družstva a změnami v obdělávání polností (mechanizace) ubývá koní a přibývá traktorů a jiné zemědělské techniky (například výmlat obilí - cepy byly nahrazeny mlátičkami a ty kombajny).

Jednotlivá role, malá políčka s různorodou zemědělskou kulturou jsou postupně sjednocována v celky. Ekologie je narušována rozoráváním cest, mezí, remízku a pod., které sloužily našim předkům jako zábrany k nepředvídaným dešťům, průtržím atd. Zvýšeným používáním umělých hnojiv, chemických postřiků a likvidace malých políček mělo značný dopad na polní i lesní zvířena. Výnosy obilovin se zvýšily též šlechtěním osiva.

Používáním těžké techniky dochází k devastaci půdy. Postavením kravína v roce 1962 pro společná ustájení hovězího dobytka dochází k nepotřebě stodol usedlostí a tím jejich chátrání - nejsou dostatečně udržovány. Obytné budovy se však postupně upravují a modernizují. V roce 1973 JZD postavilo bytovku (4 byty).

V průběhu roku 1962 dochází ke sloučení družstev Březina, Heroltice, Vohančice, Pejškovo. Tento zemědělský celek se v roce 1973 slučuje s JZD Čebín, kam patří i Hradčany, Sentice, Chudčice, Moravské Knínice. Tento celek se udržel až do roku 1990, kdy se rozpadá na menší celky. Březina spolu s Herolticemi, Vohančicemi a Pejškovem zakládají zemědělské družstvo (ZD) Březina. Tento stav trvá i v roce 1999 i když pozemky jsou v restituci vráceny původním majitelům.

Stávající usedlosti, dříve samostatné celky samovýroby zemědělských produktů jsou nyní i nadále nevyužity. Majitelé nanejvýše pěstují prase, slepice, králíky. Vzácností je husa, krůta či kachna.

Podnikání

Prvá republika :

- ◆ zemědělství
- ◆ kovář (pan Herman Josef)
- ◆ švec (oprava botů pan Pohanka Antonín)
- ◆ obecní hospoda + řeznictví v č.p. 21 (Hejmala, Mahr, Pásek, Kotas, Dusbaba)
- ◆ stolař (pan Hruška Ladislav č.p. 51)
- ◆ obchod s potravinami (paní Nejezová Marie č.p. 39)
- ◆ prodej a oprava rádií (pan Hejmala Antonín)
- ◆ mlýn (majitel pan Kopřiva z Předklášteří)

Po druhé světové válce :

- ◆ soukromé zemědělství na družstevní
- ◆ kovárna (úmrťm ukončeno)
- ◆ oprava botů (úmrťm ukončeno)
- ◆ stolař (úmrťm ukončeno)
- ◆ restaurace a cukrárna (u splavu pan Klimeš Jaromír)
- ◆ prodej a oprava rádií (úmrťm ukončeno)
- ◆ mlýn znárodněn, malá vodní elektrárna je provozována RBR
- ◆ obchod s potravinami - po roce 1950 se vystřídal několik vedoucích - již jako JEDNOTA. Z domu č.p. 39 se stěhuje do upravené budovy býkovny (nynější hasičské zbrojnice č.p. 64) až do roku 1977, kdy svépomocí občanů byla postavena (na místě domů č.p. 17 a 18 po provedené demolici) prodejna, kterou od 6.12.1977 začala provozovat JEDNOTA. Vedoucím byl opět pan Běhounek Alois, až do doby jeho odchodu do důchodu 31.12.1995, kdy prodej byl ukončen.

- ♦ obecní hostinec (zpočátku v provozu, postupně upravován na tzv. kulturní dům, v budově zřízena kancelář MNV, telefonní ústředna, místní knihovna, holičství, později holičství zrušeno, hospoda a řeznictví taktéž zrušeny, budova neudržována).

Po roce 1989 vzniká prostor pro další podnikání :

- ♦ zemědělské družstvo po určitých změnách pokračuje ve své existenci, i přes zhoršující se ekonomické podmínky v zemědělství
- ♦ elektrárna je v restituci vrácena panu Cetkovskému Vladimírovi z Předklášteří (potomek původních majitelů), který ji prodává v roce 1998 novému majiteli (pan Kukrecht Oldřich).
- ♦ betonářská výroba (pan Hájek Libor na č.p. 86).
- ♦ stavební práce (pan Frýba Miloš z Tišnova na č.p. 4 a 14)
- ♦ betonářské výrobky (pan Svoboda Zdeněk na č.p. 85)
- ♦ zpracování kulatiny - katr (pan Hájek Libor na č.p. 10 - ukončil v roce 1999)
- ♦ šicí dílna - kšandy, pásy (paní Dundáčková Dana, pan Dundáček Zdeněk z Tišnova na č.p. 20)
- ♦ sklad ovoce a zeleniny - v bývalé prodejně JEDNOTY (pan Bauer Lubomír z Kalů)
- ♦ prodejna smíšeného zboží (paní Eva Opltová na č.p. 82)
- ♦ výroba brzdového a spojivového obložení (pan Králík Karel na č.p. 76)
- ♦ autoopravna (pan Zemánek Jaroslav z Kuřimi na č.p. 67)
- ♦ autoklempírna (pan Paraska Miroslav na č.p. 13)
- ♦ obecní hostinec - je opět pronajat (postupně - pan Špaček Radomír z Tišnova, pan Malásek Aleš z č.p. 75, pan Daniel Jiří z Čebína) a pomalu opravován. V prostorách po řeznictví je zřízena prodejna smíšeného zboží (paní Křištofová Jarmila z Tišnova).

Kultura

Jak se žilo

Březina z okolních vesnic měla největší sál včetně jeviště, kde se odvíjela převážná část kultury v obci. V zimním období, kdy nastal vegetační klid, tak místní občané :

- zahráli převážně dvě divadelní hry
- uspořádali taneční zábavy – hasičský ples
  - společenský ples
  - masopustní zábavu
  - velikonoční zábavu

Před konáním masopustní zábavy obcí prošel průvod maškar z místních občanů, který měl zastávky v každém domě. Tímto se stali všichni občané součástí zábavy. Vybrané dary byly prodány a peníze užity pro různé účely a nebo se protancovaly.

- konec dubna - pálení čarodějnic (na skale)
- v prvé květnové neděli žáci místní školy konali besídku k svátku matek
- červenec - konala se vzpomínková akce upálení mistra Jana Husa
- hasičská zábava výletní
- Václavská zábava velmi často spojená se starou tradicí „*stínání berana*”
- Kateřinská zábava
- Mikulášská zábava
- Silvestrovská zábava

Za druhé světové války byly zábavy značně omezeny a některé postupně zanikají :

- Štěpánské koledy
- koledy Tří králů **K+M+B**
- Velikonoce -náhradní zvonění klapáním a hrkáním místní omladiny oznamující ráno, poledne a večer za odlétnutí zvonů do Říma.
- při konání svateb - zátah svatebčanů s vyplacením ženicha či nevěsty.

Bytí - nebytí

Různé práce byly vykonávány i v zimním období :

- výmlat obilí cepy (o žních se obilí sváželo do stodol - dnešní chátrající zadní stodoly usedlostí). Po zavedení elektrického proudu (r. **1926**) se sváželo obilí přímo k mlátičce s okamžitým výmlatem a úklidem slámy. Nyní uvedenou práci provádí kombajn a sběrač slámy.
- lesní práce a to kácení stromů ve vegetačním klidu pro další zpracování i na palivo a dále průřez porostu - tzv. pucůvka.
- opravy různého nářadí.
- vývoz chlévské mrvy na pole (byl-li sníh tak na saních).

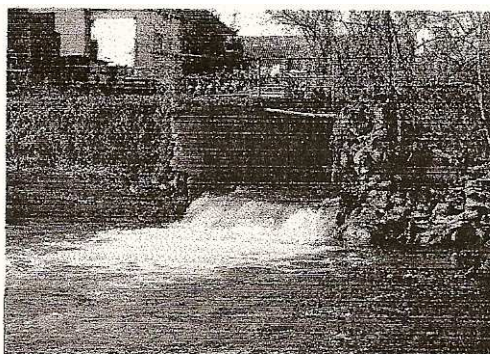

- sekání ledu pro místní lednici na Svatce nad splavem a nebo na tůni - rokle.
- ženy se po večerech scházely u draní peří.

Koncem zimy, když ještě nebyla Vířská přehrada, v době rychlejšího tání sněhu se Svatka rozlila ze svého koryta a zaplavovala pozemky. Pěkná podívaná byla když pukaly ledy, které voda tlačila korytem za velkého rachotu, čistila koryto a brala vše co se jí postavilo do cesty. Zvýšený stav vody též zaplavoval silnici mezi prvním a druhým mostem. Byly i případy, že tekla voda mezi druhým a třetím mostem. Lidé byli přepravováni na loďce. V takovýchto případech vykonávali hasiči bezpečnostní službu. Po opadnutí vody se v kalužinách nacházely ryby.

Svatka oplývala hojností ryb, čehož byly dokladem jejich výtěry a na podzim výlovy do saků - sítí.

Po jarních pracích se na pastvinách prováděla senoseč. Obecní louky byly roztálovány a proveden odprodej licitací (přihazovala se převážně 1 Kčs). Když začala v roce 1955 vykonávat svoji funkci Vířská přehrada a po vzniku JZD v roce 1957 došlo k rozorání luk na ornou půdu.

V teplém období probíhalo u řeky praní prádla. Horní část vesnice právala v Ostrovech, spodní část převážně pod splávkem náhonu. Pro zajímavost i ženy z Hradčan a Sentic využívaly k praní Svatku. Jinak se právalo doma (vanička, necky, valcha). Nyní praní provádějí pračky a automatické pračky.

V teplých dnech po práci se omladina scházívала a vysedávala na schůdkách domů, kde mimo vyprávění zněl i zpěv.

V zimě se sáňkovalo na silnici od domu č.p.10 až k č.p. 29. V té době se silnice chemicky neošetřovaly. Pro zimní radovánky se též využívala ulička, která byla mezi domy Jůzů a Hermanů. Jinak se zimní radovánky - bruslení - odbývaly na řece Svatce u splavu nebo na tůni. Sáňkování ve Chmelníku a lyžování na Skalkách a pod. Vše dle zimních podmínek.

Návštěvy příbuzných a známých se uskutečňovaly v zimním období koňmi s rolničkami a sáněmi, byla-li dobrá sanice a v letním období koně a bryčka (kočár). Nyní se cestování zjednodušilo díky automobilu.

Václavské hody byly a stále ještě jsou příležitostí k sejití se celých rodin. Dříve se též oslavovaly dožínky.

Do Tišnova se chodilo převážně pěšky a to buď kolem lesa - Úzkým a nebo cestou, dnes již neexistující, za druhým mostem ke kamenné lávce, kolem čtyř topolů a vyšlo se u lihovaru. V roce 1949 byl úsek od druhého mostu osázen hrušněmi a pojmenován „*Gottwaldovou alejí*”.

Pokud se jelo koňmi tak po silnici. Po třicátých letech se objevují jízdní kola, později motorky a po padesátých letech i auta.

Březinou prochází silnice, která je napojena na silnici Brno - Havlíčkův Brod a to u Hradčan. Navazuje na obce Heroltice - Lažánky a Vohančice - Deblín, směr Křižanov, Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod a nebo zpět na Brno okolo Brněnské přehrady. Tato silnice od Hradčan má tři mosty do obce - **třetí** u rokli přes slepé rameno Svatky - most i tůň jsou již zasypany včetně slepého ramene (asi roku 1968). Pouze místní název „u třetího mostu” se udržel.

- **druhý** přes řeku Svatku, původně dřevěný. V roce 1985 provedena generální oprava a přestavěn na betonový s ocelovými nosníky.
- **první** přes náhon do elektrárny (dříve mlýna), původně dřevěný. V roce 1987 provedena generální oprava a přestavěn na betonový s ocelovými nosníky.

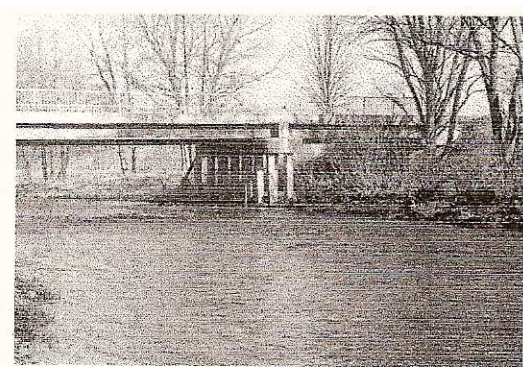
Původní silnice byla prašná, udržována cestářem (Cecava Josef, Běhounek Josef). Po roce 1960 došlo k asfaltování silnice.

Po roce 1956 začala svoji činnost i pravidelná autobusová přeprava (Tišnov, Březina, Heroltice, Pejškov). Desátého července 1965 byla postavena autobusová čekárna. Po roce 1995 se autobusová přeprava omezuje.

Vlakové železniční spojení Tišnov - Brno bylo zprovozněno již koncem devatenáctého století a to v roce 1885.

Poslední rozloučení se zesnulým bylo vypraveno z domu nebožtíka - domu smutku. Upravený vůz k tomuto účelu byl tažen koňmi. Smuteční průvod (pěší) byl doprovázen místním zvonem až do luhů. Pěšky se šlo až ke kostelu svatého Václava v Tišnově, kde po obřadu byl nebožtík pochován na tišnovském hřbitově.

Dnes je to již historie - rakev se zesnulým je dopravena přímo do kostela a po obřadu je pochován na hřbitově nebo přepraven do krematoria v Brně, případně se poslední rozloučení koná přímo v krematoriu.

Jiné události

I když je to nepřímou součástí života obce, přesto uvádím toto dění v období před druhou světovou válkou.

Návštěvníky naší obce byli též různí obchodníci i jiné skupiny lidí :

- **vápeníci** z Lažánek přijížděli s koňským povozem a nabízeli kusové vápno.
- z Deblína přijížděl pravidelně pekař pan **Vzácný**. Jeho trasa byla pravidelná včetně dnů.
- též do obce přijížděli občas **trhovci**, kteří nabízeli kvašené okurky, zelí a jiné.
- přicházeli též **podomní obchodníci**, kteří nabízeli různé zbytkové textilní zboží.
- tak zvaní **bratřkové**, kteří nabízeli drobné různorodé zboží - hřebeny, zrcátka, kapesní nože, tkanice do bot a podobně.
- opraváři hrnců, kteří zpevňovali hliněné nádoby drátovým úpletem. Svoji práci nabízeli voláním „**flikovat - drátovat**”.
- sklenáři, kteří pláty skla nosili na zádech v dřevěných krosnách a jejich hlas zněl „**okna zasklívat**”.
- v zimním období přicházeli muzikanti - **šumaři**. Svoji muzikou si přivydělávali na svoje živobytí.
- též ojedinele kočovní putovní herci - **komedianti**.
- občas obec poctili svojí návštěvou **žebrači**. Byli to staří lidé a někteří opravdu chudáci.
- svoje stanoviště zde též nalézali kočovní cikáni (šli za žebrotou) v prostoru mezi prvním a druhým mostem. Odtud pochází název **Cikánka**.

Tragédie

Řeka Svratka co do její krásy, osvěžení i hojnosti ryb, stává se též nebezpečím :

- **1913** se u mlýny v malé vodě utopil pan Pavlíček z Tišnova - roznašeč telegramů.
- **1958** při zvýšeném stavu vody spadl do náhonu pan Laifr z Vohančic - nalezen až po týdnu.
- **1958** při zvýšeném stavu vody proti brusírně dřeva si hrály děti 21.11.1958. Bukalův Václav utonul - věk 6 roků.
- **1987** - pod Skalou 14.3.1987 utonul pan Václav Dozbaba z č.p. 5.
- **1996** opilý pan Jedlička z Hradčan 7.4.1996 spadl u splavu do náhonu. U česel u mlýna byl vytažen a přes veškerou pomoc občanů a zdravotníků v sanitce zemřel.

Jiné tragédie

- **8.2.1924** byla zastřelena ve věku 21 roků Anna Nejezová z č.p. 22 Josefem Koudelkou z Vohančic.
- **11.8.1936** u č.p. 4 byl zabit elektrickým proudem Vl. Jakeš ve věku 7 let - utržený elektrický drát pod proudem.
- **18.12.1941** paní Ludmila Králíková z č.p. 50 tragicky zahynula při vystupování z vlaku ve stanici Hradčany, kdy spadla pod kola.
- **19.11.1954** pan František Dozbaba z č.p. 5 nešťastným pádem ze stodoly úrazu podlehl.
- **15.7.1945** pan Otakar Dozbaba nešťastným pádem z kola byl na přejezdu v Tišnově zabit.
- **1960** pan Karel Slouka z č.p. 9 vezl koňmi slámu v uličce mezi č.p. 10 a 11. Náklad neprošel pod elektrickým vedením, sláma zapříčinila zkrat a tím se zapálila. Při záchraně koní spadla na něj hořící sláma a popáleninám později podlehl.
- **24.5.1965** paní Marie Medková z č.p. 14 byla přejeta nákladním autem u Hradčan.

Požáry

- **1894** - hořely chlévy domu č.p. 4
- **1923** - požár chlévů č.p. 7 - blesk
- **1945** - požár domu pana Ladislava Hrušky č.p. 51
- **1976** - 19.6.1976 požár kůlny JZD v Březině, 29.6.1976 požár stodoly a včelína domu č.p. 10 - oba založeny jedním pachatelem.
- **1994** - dva požáry lesa (15.4.1994 obecní les na „*Smeřáku*“ a později klášterský), 4 chaty nad Nivami.
- **1995** - 22.2.1995 stodola u č.p. 14, 17.4.1995 stodůlka pana Josefa Vašici č.p. 52, požáry dvou chat a třikrát stoh slámy (v Luzích u čističky a dvakrát na Zlámaninách).
- **1996** - 6.1.1996 uhořel svojí neopatrností majitel domu č.p. 14 pan David z Olomouce. 2.11.1996 požár seníku u č.p. 29 - pan Pospíšil.

Krádeže

Vystavěné rekreační chaty i jiné objekty v totalitní době byly předmětem vykrádání. Po roce 1990, v období **1992 - 1998** se vykrádání chat, obchodů, hospod i prázdných domů značně rozmohlo. Roční vykrádání chat se pohybuje okolo čtyřiceti.

15.2.1997 byla přepadena poštovní doručovatelka mezi Březinou a Herolticemi. Zloději ji donutili nastoupit do auta, kde ji okradli o cca 90 tisíc Kč. Poté ji vysadili v lese před Deblínem.

Historie mlýna

Březinský mlýn býval součástí panství Deblínského a později panství Vohanského.

Prvá zmínka o březinském mlýně je v topografii volného svazku II. strana 381-3, z roku **1656**, že prodává syn **Alfon de Gastro František Karel z Vohančic Závist** i s Herolticemi a dvěma mlýny **Pavlu z Frýburku**.

Výpis ze zemských desek u soudu v Brně týkající se mlýna v Březině - podle smlouvy mezi vrchnostenskými úředníky ze dne **12.7.1774** v zastoupení panství kuřimského ze strany jedné jako prodávatel mlýna v Březině na řece Svratce a Jiřím Halou, pozůstalou vdovou Kateřinou Halín, jako kupitelkou ze strany druhé a sice Kateřina za 3125 zlatých.

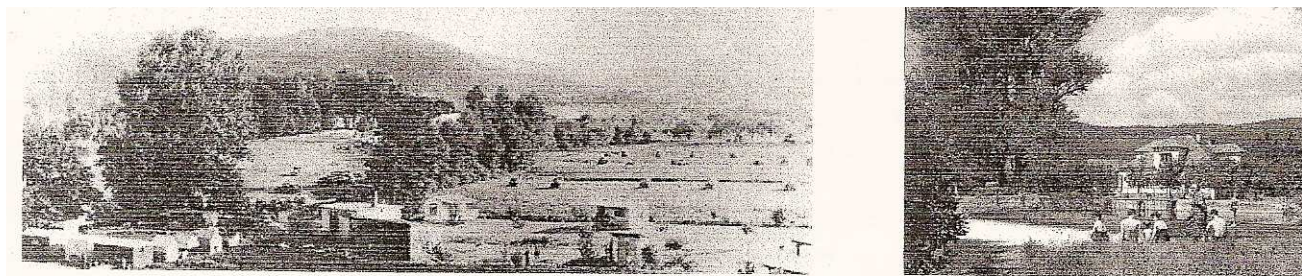
- **19.3.1784** odstupuje jej na Halena za 3125 zlatých.
- **22.3.1813** prodán V. Řehákovi za 26500 zlatých.
- **4.8.1822** dědictvím na Kateřinu Řehákovou.
- **15.3.1853** prodán na Jana Jaroše a Kateřinu.
- **24.10.1891** prodán v dražbě panu Vlad. Kopřivovi (zeť pana Jaroše).
- **2.5.1922** postoupen dědictvím na syny Karla, Vladimíra, Bronislava.

- **28.10.1950** mlýn znárodněn. V totalitní době prodán novým majitelům manželům Čevelovým z Brna (pouze část - původní budova mlýna).
- Po roce **1990** vrácen (bez původní budovy mlýna patřící manželům Čevelovým) v restituci potomkům původních majitelů před znárodněním (Cetkovský Vladimír z Předklášteří). Stávající brusírna již nefunkční (stroje v totalitní době převezeny do předklásterské papírny), nadále co by sklad a dílna RBR a dvě bytové jednotky. Funkční elektrárna, která proud dodává do sítě.
- **1998** elektrárnu s dílnou a byty kupuje nový majitel pan **Oldřich Kukrecht** z Brna. Modernizuje a dále provozuje elektrárnu.

Rekreační oblast

Březina, co by nevelká vesnice zasazená do krásného prostředí povodí řeky Svratky na úpatí Českomoravské vrchoviny, obklopená zalesněnými kopci a lučinami, leží též v blízkosti města Tišnova a železniční stanice Hradčany na trase Brno - Tišnov směr Havlíčkův Brod, se stala postupně rekreační oblastí, hlavně občanů (podnikatelů) z Brna, Králova Pole.

V prvním stádiu okolo čtyřicátých let (1940) u splavu začínala rekreace pod stany. Později stany s dřevěnou podsadou. Z prvních osadníků : rodina pana Klubala - hodinářství, Pospíchalova - zlatnictví, Drdlíkova - rádia, Halířova - mistr Škodovky, Žouželkova - železářství, Kroulíkova - textil atd.

Ve druhé etapě okolo padesátých let, převážně na pozemcích pana Hejmaly, začíná výstavba chatová, která postupně přecházela na obě strany Horky, Kamenitou, v Úzkým i v povodí řeky Svratky v Ostrovech a na Měšínách. Dnešní chatová oblast má na 240 chat.

V prvním stádiu zřídil pan Hejmala Antonín dřevěný výčep. Později zděný s dřevěným přístřeškem a v roce 1947 zeť pana Hejmaly postavil restauraci s výrobnou cukrovinek - Klimeš Jaromír.

V době volna a svátků stala se restaurace U splavu zastávkou občanů Tišnova na jejich procházkách. Restaurace slouží dodnes. Výroba cukroví však již dříve skončila.

Pěkného koupání dle možností využívají i naši občané. Po zahájení provozu Vířské přehrady v roce 1955 se voda v řece Svratce značně ochladila. Avšak přehrada svojí záchytnou nádrží zabraňuje jarním záplavám.

Počasí

- **1830** - velké povodně převážně jarní.
- **1882** - velké povodně.
- **1890** - 12.8. - bouřka s krupobitím velikosti holubích vajec. Velké povodně.
- **1892** - velké povodně - stoletá voda.
- **1894** - velmi tuhá zima (zvířata i ptactvo strádalo).
- **1903** - bouřka s krupobitím.
- **1917** - leden velmi tuhá zima.
- **1922** - velká bouřka s krupobitím. Značná škoda na Besénku, Lomnice, Šerkovice, Lomnička. Značné ztráty na majetku a hospodářském zvířectvu. Též si vyžádala i 1 lidský život. Tuhá zima.
- **1929** - velmi tuhá zima (11.2. až -35°C), zahynulo mnoho včelstev i stromů.
- **1933** - namrzala jinovatka - dopad na ovocné stromy i lesní kultury.
- **1941** - velmi tuhá zima.
- **1966** - velké povodně
- **1970** - 23.6. - bouřka s kroupami
- **1981** - velké povodně
- **1996** - koncem května přišly po sobě dvě velké bouřky - jedna navečer, druhá v noci. Voda zaplavila zahrady a pole za hospodou, na korábkách. Také několik sklepů bylo zaplaveno.

- **1997** - téměř celou Moravu postihly obrovské povodně. V Březině však řeka Svratka se ze svého koryta vylila jen málo na několika místech.

Meteorologové uvádějí, že ve dvacátém století nás postihlo 7 velmi tuhých zim.

Válečná období

První válka

Počátek první světové války **1914** (Rakousko-Uhersko). **28.8.1915** došlo k narukování našich občanů (mužů do 50-ti let) a i koní. Nastaly značné útrapy. Sepsány, zabaveny a limitovány potraviny (vznik „keřasů“ - kupci, řezníci, mlynáři atd.). **1916** zavedeny chlebové lístky. Občané žili v tísní, strádání a báli se i mluvit. Válka v podstatě postihla všechny rodiny. Stálou rekvizicí koní, hovězího, vepřového a potravin pro vojska projevila se značný nedostatek, dražota tak, že bída stíhala bídu.

Zvon kapličky ulitý v roce **1774**, byl rekvírován v roce **1917**. V roce **1918** rozmnožily se krádeže a kradlo se vše - od potravin, dobytka, oblečení atd. (zběhlí vojáci). Občané u kterých se našly utajené potraviny byli trestáni. V měsíci březnu 1917 z obce bylo ve válečném poli (včetně zajetí) 35 mužů. Doma zůstalo 20 starců. Vyreklamováni byli 3 muži. Konec války přišel **28. října 1918**. Ke svým rodinám se nevrátilo 9 mužů a dne 28. října 1921 na jejich památku byla odhalena pamětní deska s jejich jmény :

***Josef Donát, Josef Herman, Jan Hejmala,
Josef Jurán, Antonín Jůza, Tomáš Michal,
Josef Nejez, Josef Požár, Stanislav Sedlák.***

Druhá válka

Druhá světová válka, která se týká našeho státu má počátek již v roce **1938**, kdy němci zabírali naše pohraničí - naši občané opouštějí svoje majetky a stěhují se do vnitrozemí. O rok později v březnu **1939** obsazují německá vojska celou republiku. Řadí gestapo, je zavírána naše inteligence, představitelé různých spolků, tělovýchovných jednot i prostého lidu, kteří by byli nebezpeční v odboji proti okupantům. Stali jsme se protektorátem.

Tak jako za první světové války se projevuje nedostatek potravin. Je zaveden lístkový systém přidělu potravin na osobu (chleba, mouka, tuky, máslo, cukr, umělý med, masné výrobky, cukrovinky, rum atd.). I v tomto období se vyskytnou šmelináři.

I když byla bída, tak dopad na venkově nebyl katastrofální. Občané si vypomáhají pěstováním domácích zvířat (stávalo se, že roční sele bylo stále ještě seletem). I zdejší mlýn byl částečně podporou. Naši občané dle možností vypomáhali svým příbuzným žijícím ve městě.

Konec druhé světové války přišel v době blízkosti fronty od obce - Veverská Bitýška, Veverské Knínice, Česká. Po kapitulaci německé armády, byla část motorizované jednotky nastoupena v prostoru před mlýnem, kde k nim promluvil velící důstojník. Po jejich odchodu přišlo několik německých diverzantů, kteří měli za úkol likvidaci mostů, aby zabránili rychlému postupu osvobozující armády. Jednalo se převážně o mladé hochy, kteří prováděli represálie - jeden z nich byl zastřelen. Mosty nebyly vyhozeny. Na počest ukončení druhé světové války byl v prostoru proti mlýnu občany postaven kříž.

Ukončení druhé světové války se datuje **9.5.1945**.

Partyzánské hnutí

Na odboji v partyzánském hnutí se podílí též náš občan **Josef Jakeš** z č.p. 19 (*8.3.1913 - †16.5.1967). Jeho činnost je uvedena v knize , kterou vydalo nakladatelství Blok v roce 1967 pod názvem „*Kronika pátého partyzánského oddílu JURAJ*” (Juraj = Josef Jakeš).

Dobré skutky

- ◆ 1941 paní Augusta Hamerská z č.p. 28 zachránila jugoslávského zajatce Lazara Jankoviče, který uprchl ze zajetí z Hamburku (viz. kronika).
- ◆ 1945 - 16.4. byl sestřelen americký bombardér s osmičlennou posádkou. Svůj let ukončil u Tišnova. Jednoho člena zachránili pan Karel Borovička se synovcem Lubošem Kotilem. Dalšího člena zachránil pan Evžen Smíšek. Zbývajících 6 členů posádky bylo zachráněno mimo obec, tak že žádný se nedostal do německého zajetí (viz. kronika).

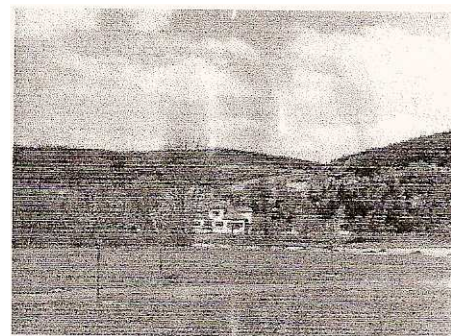
Doba totality - 1948 - 1989

Dalším nemilým obdobím se stává na dlouhou dobu období budování socialismu. Zde stojí majetní občané proti členům KSČ (Komunistická strana Československa), propagujících likvidaci buržoazie, soukromého podnikání (bratr proti bratru). Taktéž pod silným nátlakem vzniklo březinské JZD (jednotné zemědělské družstvo) v roce 1957. I část našich občanů vstupuje v této době do KSČ. Byli i tací, kteří se stali členy nikoliv z přesvědčení ale šli pouze za výhodami, které členství ve straně poskytovalo (děti na studie a pod.). Děti z rodin nedělnického či nerolnického původu měly značný problém dostat se na vyšší školy. Kde zůstala čest, morálka, stud? Snad jenom v tom, že tito občané první hlásili se k nově budované demokracii.

V tomto období nemáme starosty obce ale jsou voleni předsedové MNV (místní národní výbor) jedině s příslušností v KSČ a to převážně občané, kteří se do obce přistěhovali (i blbec, jen když byl straník).

Z politických důvodů emigrovali :

- pan **JUDr. Jaroslav Navrátil** z č.p. 10, vrchní soudní rada v Brně
- pan **Vlastimil Vykouřil** z č.p. 4, stavební technik. Oba emigrovali do Ameriky a již se nevrátili.
- pan **Miroslav Hejmala** z č.p. 33, průmyslovák. V roce 1953 pokus o překročení hranice nevyšel.

KSČ svojí činností ovlivnila nejrůznější dění v obci :

- nesoudržnost občanů
- **1949** vznikla vysázením hrušní kolem cesty od druhého mostu ke kamenné lávce „**Gottwaldova alej**“. Během 10-ti let zanikla rozoráním luk.
- Boží muka i přesto, že má svoji samostatnou parcelu, je začleněna do soukromé zahrady u nově postaveného rodinného domu Rostislava Kopřivy. Je ohrazena plotem a nepřístupna veřejnosti bez připomínek tehdejšího MNV (Antonín Kopřiva - tajemník MNV).

Výstavba, změny a majitelé domů

Do roku **1948** měla Březina včetně školy, pastoušky, obecní hospody, mlýna včetně brusírny dřeva 60 domů. V roce **1999** dovršila výstavbou 86 domů. V porovnání s rokem **1900** se zvětšila třikrát.

V roce **1977** byla postavena svépomocí občanů prodejna (JEDNOTA nyní KONZUM) pod kapličkou v prostoru bývalých dvou domů č.p. 17 - Medků a č.p. 18 - Jůzů. Tímto též zanikla ulička mezi domy Jůzů a Hermanů ke škole. Též zanikla ulička od kapličky mezi školní zahradou a Hermanovým domem směrem ke kovárně. Byla též zlikvidována lednice na které byla umístěna hasičská zbrojnice. Též zlikvidována mlýnská zahrada včetně zdi od mlýna až k č.p. 38 - Králíkovi a v této prostře postaveny tři domy - Běhounkovi - č.p. 70, Jůzovi - č.p. 18, Kubíčkoví - č.p. 73. Část mlýnské zdi je mezi zahradami Běhounkových a Králíkových směr náhon. Po roce **1989** se zvýšil podíl na úpravách a opravách domů občanů a došlo i ke změnám majitelů.

Dům č.p. **1** - Cecavovi

2 - Zavřelovi, Hanákovi

3 - Kolářovi

4 - od Vykouřilů koupil Frýba Miloš z Tišnova - značné úpravy

5 - Dozbabovi, Slavíčkoví

6 - Králíkovi

7 - Valínovi, Jebáčkoví

8 - Balabánovi, Šmídovi, 1970 koupili Hájkovi z Brna

9 - Sloukovi

10 - Navrátilovi, Mičán Oldřich, Hájek Libor, od r. 1999 - Adamovi

11 - Borovičkoví

12 - Michalovi, Smíškoví - v letech 1998 - 1999 přestavba

13 - Kálnovi, od Vykouřilů koupil Paraska Mikuláš

14 - Medkovi, David z Olomouce po úmrtí koupil Frýba Miloš - úpravy pro komerční účely

15 - Skoupá Berta, Balákovi, dědictvím Šubertovi z Brna - oprava

16 - Kálnovi, Polnickovi

17 - Medkovi, 1977 demolice a výstavba prodejny Jednota

18 - Jůzovi, 1977 demolice a nově postaveno v prostoru mlýnské zahrady

19 - obecní pastouška

20 - škola, nyní obecní úřad a část komerčně využita (šicí dílna MYBATY)

21 - obecní hospoda - v 90. letech opravována

22 - mlýn Kopřivův, v totalitě koupili Čevelovi, v nájmu bydlí Bukalovi

23 - Breberovi, 1953 koupili Kopřivovi

- 24 - Hermanovi
- 25 - Juránovi, Pernicovi, 1999 Pánkovi z Vohančic
- 26 - Kálnovi, Plevovi, Kotoučkovi
- 27 - Kolářovi, Požároví
- 28 - Hamerští, Domčíkovi z Ostravy
- 29 - Navrátilová Ludmila, Vykouřilová Vlasta, 1970 koupili Pospíšilovi
- 30 - obecní chudobinec a kovárna, Musilovi, Plevačovi
- 31 - Pohankovi, Petrželovi
- 32 - Vykouřil, Chalupa, Kožák, od r. 1966 Rémanovi, Podrazilovi, 1999 koupili Kučerovi
- 33 - Hejmalovi, Hejlovi
- 34 - Kolářovi
- 35 - Medkovi, 1937 koupili Drlíkovi
- 36 - Medkovi, odkoupil Veselý Dobroslav a od něj 1971 Hanákovi
- 37 - Pohankovi, Katolickovi, Smreková Věra
- 38 - Králikovi
- 39 - Nejezovi, Musilová
- 40 - Sloukovi
- 41 - Jůzovi, Koudelkovi
- 42 - Medkovi
- 43 - Jakešová, Miklovi, Bobrovi
- 44 - Běhounkovi
- 45 - Zavadilovi, od r. 1963 Sloukovi
- 46 - Štěpánkovi
- 47 - Jakešovi - dům ve dvoře č.p. 32 zrušen 1967 a číslo přiděleno novostavbě - Kovářovi
- 48 - Medkovi
- 49 - Vojtovi
- 50 - Králíkovi, 1964 Stejskalovi, 1998 Peter Hans Zerwas z Německa
- 51 - Hruškovi, po úmrtí státu, přiděleno restituentce z Brna a od ní kupuje Šteif Jaroslav 1995
- 52 - Kunz, Rémanovi, Krásenský, Kožákovi, v r. 1971 koupili Vašicovi
- 53 - Jebáčkovi, Jaroušek Bohumil, Brno
- 54 - Borovičkovi, Melicharovi
- 55 - Nejezovi, Fialovi
- 56 - Pánkovi, v r. 1956 zdělili Smíškovi
- 57 - Kupskovi, Křivánková - Klugerová
- 58 - Elektrárna, 2 byty - majitel Kukrecht Oldřich, v nájmu Burdovi, Komersovi
- 59 - Kálnovi
- 60 - Štěpánkovi
- 61 - Klimešovi - hospoda „U splavu“
- 62 - Dusbabovi
- 63 - Strnadovi

- 64 - býkovna, později prodejna Jednoty, nyní hasičská zbrojnice
- 65 - Douškovi
- 66 - Laifrovi, r. 1997 koupili Videnkovi
- 67 - Zemánkovi
- 68 - Medkovi, Vícha, Smíšková
- 69 - Hejmalovi
- 70 - Běhounkovi
- 71 - Bytovka ZD - 4 byty - nyní v nájmu Kročilovi, Panovskovi, Nasadilová, Borovičkovi
- 72 - Kálnovi, Doležalová
- 73 - Kubíčkoví
- 74 - Kopřivovi
- 75 - Kloudovi, Maláskovi
- 76 - Králíkoví
- 77 - Kopřivovi (boží muka)
- 78 - Strakovi
- 79 - Kovářová, Pivoňkovi
- 80 - Uhýrek Josef
- 81 - Borkovcovi
- 82 - Opltovi
- 83 - Medkovi
- 84 - Klubalovi
- 85 - Svobodovi
- 86 - Hájek Libor - HABEN - bývalá mlýnská stodola

Budova č.p. 64 - býkovna

Tato budova sloužila pro místní hospodáře, kde byli ustájeni plemeniči (býk, kozel, kanec) do roku **1950**. Po tomto roce doznala stavební změny a od roku **1954** stala se prodejnou Jednoty. Po výstavbě nové prodejny svépomocí občanů v hodnotě 1.400.000,- Kčs v prostoru bývalých domů č.p. 17 a 18 - prodej zahájen v roce **1977** - doznává další stavební úpravy a slouží jako hasičská zbrojnice místním hasičům. Do dnešní podoby byla upravena v letech **1989 - 1990** kdy byla také přistavěna velká garáž.

Kaplička

Její vznik se datuje do roku **1774** (dle data rekvírovaného zvonu v roce **1917**). Naplňovala požadavky obyvatel :

- svým zvoněním upozorňovala na nebezpečí - oheň a pod.
- v májových dnech na konání bohoslužeb.
- k mimořádným událostem v obci spojených s bohoslužbou.
- k rozloučení se zemřelým - zvoněním vyprovázela nebožtíka na poslední cestě z obce - smuteční průvod.

Včelaření

Včelstva se chovala téměř ve všech zemědělských usedlostech. Později se objevují i u domkařů.

Již naši předkové si byli plně vědomi přínosu chovu včelstev pro zemědělskou kulturu. Vždyť včelstva byla uváděna v hlášení stavu hospodářského zvířectva a spadala do příznání zemědělské daně.

V roce **1911** je evidováno v obci celkem 109 včelstev. Stav domů 30, to je téměř 4 včelstva na jeden dům.

V roce **1998** je evidováno v obci celkem 30 včelstev. Stav domů je 86, to znamená 0,3 včelstva na jeden dům.

Nutno podotknout, že včelstva dnes chovají převážně důchodci a i když včelaření je dnes podporováno státem, tak stavy včelstev se snižují.

Do doby než došlo ke scelování pozemků, upuštění od pěstování různorodých zemědělských kultur, změny ve stavu lesů (úbytek jedlí), ovocných stromů, lip a pod., měla včelstva dostatek snůšky.

Nynější chovatelé - **1998** : Králík Vladimír, Štěpánek Stanislav, Paraska Mikuláš, Polnický Václav, Medek Jiří.

Honitba - myslivost

Právo užívat honitby měl její nájemce již v hluboké minulosti.

Když naši předkové přecházeli od sběru a lovu zvěře k zakládání malých políček, odlišovala se krajina v mnoha směrech a po vzniku zemědělských družstev se změnila až do své dnešní podoby.

Březinská honitba skýtala v minulosti bohatství zvěřiny a byla doménou bohatých. Přejdem na scelování pozemků, obdělávaných těžkou mechanizací, chemizací a zásahy člověka do přírody nastal značný pokles stavů zvěře. Z hojnosti zvěře - zajíců, králíků, koroptví, bažantů a dalších se nyní staly vzácností. Promítneme-li si prvou polovinu 20. století, kdy byl prováděn odchyt koroptví, zajíců pro export - vývoz do ciziny, jest dnešní stav jen zlomkem předchozích roků.

Spárkaté zvěře je naproti tomu dostatek a navíc přibyla černá.

Místní honitbu měli pronajatu :

1908 - 1926 - postupně Cabálek z Brna - advokát a Aichler z Brna - továrník. Pronájem stál 200,- Kč ročně, který se postupně zvyšoval na 500,- Kč až 1.200,- Kč ročně.

1927 - 1938 - pan stavitel Vykouřil Josef - starosta obce, který platil již 3.000,- Kč ročně. Přibral si deset společníků - Kolář Karel z č.p. 3, Dozbaba František z č.p. 5, Králík Oldřich z č.p. 6, Valín Josef z č.p. 7, Slouka Karel z č.p. 9, Kálný Karel z č.p. 13, Hejmala Antonín z č.p. 21 (hostinský), Kolář Josef z č.p. 34, Kotil František z Brna (zeť Borovičky z č.p. 11).

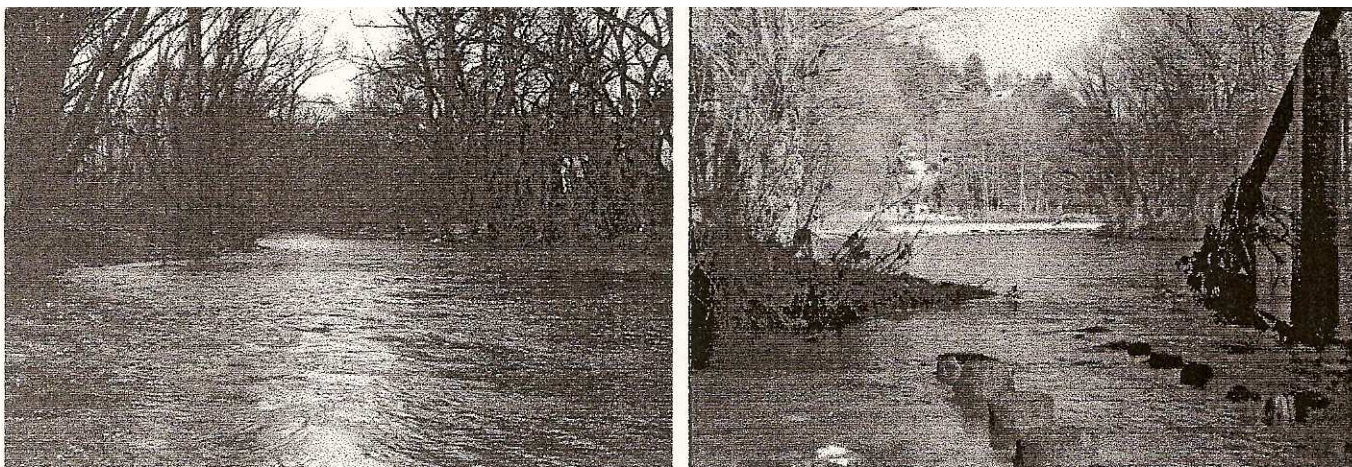
1939 - postupně Babák Josef, obchodník z Tišnova (rodák z Heroltic), Ondráček Otto, obchodník z Tišnova, JUDr. Chalupník, právník z Tišnova.

Různé seskupení z místních i cizích účastníků postupně, jak se měnilo družstvo. Tyto společnosti vznikaly z nižších a středních vrstev - převážně členů KSC. Tyto společnosti nezanechaly po sobě žádné záznamy své činnosti - včetně té stávající.

Svratka - rybolov

Právo chytání ryb ve Svratce a jejích přítocích měli jen ti, kteří měli povolenku Rybářského družstva Tišnova a vlastnili též zemský rybářský lístek od okresního úřadu. Jinak chytání bylo a je i nyní trestné.

Svratka oplývala rybami v hojné míře - jelec, parma, podhoustev, pstruh, kapr, lín, štika, okoun včetně drobných rybek. V první polovině 20. století se v řece ještě nacházeli raci. Ryby byly loveny do čerenu, saků a později jen na udici.

Používáním chemického hnojení i ošetřováním zemědělských kultur po šedesátých letech doznala Svratka značný pokles stavu ryb.

Dobrovolní hasiči

Vznik dobrovolných hasičů se datuje dnem 26.12.1936 ustavující schůzí dvaceti zakládajících členů.

Za starostu hasičů byl jednohlasně zvolen Josef Vykouřil, náčelníkem Karel Borovička.

Činnost této organizace se též rozvinula po stránce kulturní a již v roce 1937 pořádala :

- **23.1.1937** - Hasičský ples - čistý příjem 1198,40 Kč
- **7.3.1937** - sehráno divadlo - čistý příjem 212,20 Kč

Byly též vybírány příspěvky - 1,- Kč - činný člen

- 5,- Kč - přispívající člen

Finanční začátky byly následující :

- 825,45 Kč - hotově předal zábavný kroužek
- 1.000,- Kč - půjčka z obce
- 1198,40 - Kč - zisk z plesu
- 212,20 Kč - zisk z divadelního představení

Tento počáteční finanční fond dal možnost zakoupení vybavení sekerek a opasků pro 12 mužů za 2.200,- Kč. Dne 24.4.1937 se projednalo zakoupení motorové dvoukolové hasičské stříkačky včetně 200 bm hadic v ceně 31.000,- Kč. Dne 10.8.1937 bylo schváleno vypůjčení obnosu 25.000,- Kč na směnku s tím, že - 10.000,- Kč uhradí sbor dobrovolných hasičů

- 15.000,- Kč přispěje obec Březina k zakoupení stříkačky.

Dne **9.5.1937** sehráno divadelní představení a **18.3.1937** se uskutečnila výletní zábava.

Slavnostní den nastal **22.8.1937** u příležitosti předání motorové stříkačky s programem :

- průvod k pomníku padlých občanů v první světové válce.
- přednesena modlitba českého vojína.
- Dr. František Hamerský z č.p. 28 celebroidal slavnostní polní mši za padlé vojíny a zemřelé občany.
- JUDr. Jaroslav Navrátil z č.p. 10 ocenil čin březinských hasičů. Vzpomněl přitom dějiny obce Březiny a jejích obyvatel, našich předků.
- vysvěcení stříkačky - kmotr Oldřich Mičan z č.p. 10 přispěl darem 1.000,- Kč.
- provedeno okrskové cvičení sborů - Heroltic, Železného, Lomničky, Předklášteří. Též provedeny ukázky COP Tišnov.

Dne 29.12.1939 zemřel náhle prvý starosta hasičů Josef Vykouřil.

Starostové hasičů : 1936 - 1939 - Josef Vykouřil
1940 - 1945 - Oldřich Králík
1946 - 1947 - Josef Pernica
1948 - 1956 - Karel Borovička II.
1957 - 1963 - Jaroslav Herman
1964 - 1971 - Karel Borovička II.
1972 - 1977 - Vladimír Králík
1978 - 1996 - Karel Borovička III.
od roku 1997 - Jindřich Melichar

Dne **28.12.1942** došlo k založení divadelního odboru. Dne **25.3.1948** ustanovení dramaturgického odboru - předseda Los František.

V roce **1937** sehráno prvě divadelní představení „*Boj o motorku*“.

V roce **1942** sehráno poslední divadelní představení „*Písně dcery ducha mého*“.

Válečná léta II. světové války i totalitní doba měly vliv na útlum činností sboru, mimo taneční zábavy, různé brigády a sběru starého železa a pod.

V roce **1989** byl sboru přidělen hasičský vůz AVIA. Po přemístění obchodu z bývalé býkovny v roce **1977** se tato budova upravila na hasičskou zbrojnicí. Původní zbrojnice byla vybudována nad lednicí u obecní hospody. Ta byla včetně lednice zlikvidována - demolice.

Od roku **1987** do roku **1991** si organizace vychovávala svoje nástupce - družstvo mladých požárníků, které se zúčastňovalo různých soutěží i okresních, kde dosahovalo dobrých výsledků.

Dne **27.12.1996** se konala valná hromada k 60-tiletému výročí založení sboru.

Dne **24.5.1997** se uskutečnilo vysvěcení sošky sv. Floriánka, patrona hasičů s programem :

- slavnostní mše, která se konala před místní kapličkou. Mši a vysvěcení celebroidal kaplan Krejcar z tišnovské farnosti.
- po vysvěcení byl sv. Floriánek uložen do vitríny v průčelí hasičské zbrojnice.
- valná hromada hasičů za účasti hostů z Heroltic, Tišnova i Březiny.
- večer taneční zábava.

Vše mělo důstojný ráz a průběh slavnosti snímala i Česká televize. Krátký šot z této události byl uveden v pořadu brněnské redakce České televize - Jihomoravském večerníku.

Zásahy do přírody v katastru obce - změny

- **1925** provedena regulace potoka Lubě.
- zrušena polní cesta od druhého mostu ke *kamenné lávce* (**1949** *Gottwaldova alej*), louky rozorány na ornou půdu.
- zlikvidována původní polní cesta od druhého mostu směrem k mostku **Lubě** včetně ovocných stromů 1/3 cesty.
- vystavěna tišnovská čistička na lukách šikmo od mlýna včetně nové asfaltové příjezdové cesty od druhého mostu.
- **1969** zasypána a zlikvidována tůň (rokle) včetně stromů a keřů a upraveno na ornou půdu.
- zlikvidován **třetí** most.
- zasypáno slepé rameno **Lubě** a upraveno na ornou půdu.
- výstavba chat - ve II. polovině 20. století - u splavu, Horka z obou stran, Kamenitá, v Úzkým, v Ostrovech, na Měšinách.
- zlikvidování polních cest při scelování pozemků do větších celků včetně mezí - podélná cesta na Zlámaninách, kolmá cesta Zlámaninami včetně meze, záchytná mez (deště) pod Dozbabovou zmolou nyní Filkova chata, Hliník včetně kolmé meze (cca 70 m k cestě u chaty Filky). Vše se upravilo na ornou půdu.
- rozorány louky v Ostrovech.

Vliv civilizace na prostředí přírody

Lesy ve II. polovině 20. století značně postiženy emisemi, kyselými dešti a kůrovcem (naše lesy jsou již téměř bez jedlí s dostatkem porostů malin, černicí, kopřiv a pod. - připomínají dnes neudržované parky).

Polní i lesní zvěř doznala značného úbytku a to scelováním pozemků, likvidací mezí, používáním umělých hnojiv a chemických postřiků, těžké zemědělské techniky.

Ryby - na jejich sníženém stavu v řece má nemalou zásluhu používání umělých hnojiv, herbicidů, které se do řeky dostanou deštěm a drenážemi.

Různé nemoci jsou dalším dopadem na stavy zvěře (králík - myxomatóza, mor, včelstva - varoáza).

Životní veteráni, kterým v roce 1998 bylo dopřáno překročit 70 roků.

Datum narození	Jméno	Věk	Č.P.
29.8.1904	Marie KRÁLÍKOVÁ	94	6
5.3.1909	Růžena SMÍŠKOVÁ	89	12
6.6.1911	Antonín KOPŘIVA	87	23
19.6.1914	Aloisie ZAVŘELOVÁ	84	2
17.7.1915	Antonín KALNÝ	83	59
18.8.1915	Emílie KALNÁ	83	59
28.8.1919	Františka KOPŘIVOVÁ	79	23
13.12.1919	Josef FILKA	79	211 chata
4.6.1920	Anna HERMANOVÁ	78	24
11.7.1921	Anděla SLOUKOVÁ	77	9
13.9.1921	Věra VALÍNOVÁ	77	7
26.2.1925	Zdena KLIMEŠOVÁ	73	61
3.4.1926	Jiří MEDEK	72	48
5.5.1926	Marie DUSBABOVÁ	72	62
15.7.1926	Věra STRNADOVÁ	72	63
22.10.1926	Radomír VIDENKA	72	66
28.4.1928	Evženie VIDENKOVÁ	70	66
5.9.1928	Miroslav POSPÍŠIL	70	29
27.9.1928	Josef KOLÁŘ	70	34

Rodáci s vyšším vzděláním

Jméno	Datum narození	Č.P.	Obor
Jaroslav VALÍN	14.4.1924	7	zvěrolékař
Antonín SLOUKA	15.8.1919	9	učitel
Jaroslav MEDEK	22.4.1921	17	učitel
Irena PERNICOVÁ	9.12.1940	25	učitelka
Helena PERNICOVÁ	15.2.1952	25	učitelka
František HAMERSKÝ	11.4.1912	28	kněz
Eva HEJMALOVÁ	30.11.1956	33	učitelka
Jaromír HEJMALA	12.7.1962	33	inženýr
Věra KATOLICKÁ	28.9.1942	37	učitelka
František JÚZA	22.11.1938	41	inženýr
Vladimír KOUDELKA	4.1.1955	41	inženýr
Zdeněk MEDEK	30.8.1940	42	inženýr
Ivo MEDEK	13.3.1964	49	bakalář - práva
Ludmila KRÁLÍKOVÁ	29.2.1928	50	učitelka
Alena KRÁLÍKOVÁ	21.4.1933	50	učitelka
Jiří KRÁLÍK	21.4.1933	50	inženýr

Konšelé obce po sametové revoluci 1989.

Volby do zastupitelstva obce 24.11.1990

Karel KRÁLÍK – starosta	č.p. 75
Jiří MEDEK – místostarosta	č.p. 83
Božena VOJTOVÁ	č.p. 49
Jindřich MELICHAR	č.p. 54
Miloš BURDA	č.p. 55
Jaromír HEJL	č.p. 33
Vladimír KOUDELKA	č.p. 41

Volby do zastupitelstva obce 18. - 19.11.1994

Karel BOROVIČKA IV. – starosta	č.p. 11
Milan SMÍŠEK st. - místostarosta	č.p. 56
Milan SMÍŠEK ml.	č.p. 56
Bohdanka SMÍŠKOVÁ	č.p. 68
Emílie ZEMÁNKOVÁ	č.p. 67
Věra POLNICKÁ	č.p. 16
Ing. Arnošt KOTOUČEK	č.p. 26

Milan Smíšek ml. po roce podal demisi.

Volby do zastupitelstva obce 13. - 14.11.1998

Karel BOROVIČKA IV. - starosta	č.p. 11
Milan SMÍŠEK st. - místostarosta	č.p. 56
Stanislav ŠTĚPÁNEK	č.p. 46
Bohdanka SMÍŠKOVÁ	č.p. 68
Emílie ZEMÁNKOVÁ	č.p. 67
Věra POLNICKÁ	č.p. 16
Luboš ŠTĚPÁNEK	č.p. 60

Dle seznamu voličů ze 180 jich 113 odvolilo, kandidovalo 10 nezávislých kandidátů.

Předčasné volby do sněmovny 19. - 20.6.1998

Křesťansko-demokratická unie - Česká strana lidová	14 hlasů
Nezávislí	2 hlasy
Demokratická unie	2 hlasy
Občanská demokratická strana	31 hlasů
Česká strana sociálně demokratická	35 hlasů
Moravská demokratická strana	3 hlasy
Komunistická strana Čech a Moravy	9 hlasů
Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa	8 hlasů
Unie svobody	11 hlasů
Důchodci za životní jistoty	8 hlasů
Česká strana národně sociální	1 hlas
Strana zelených	1 hlas

Počet voličů dle seznamu byl 182, z toho odvolilo 125 což je 68,7% účast.

Volby do senátu 1998

I. kolo 13.-14.11.1998 - počet voličů dle seznamu 180, odvolilo 81 = 45%, platných hlasů 55 = 30,5%.

Ing. Stanislav Fiala, ČSSD, získal 5 hlasů.

Ing. Pavel Pavlík, KSČM, získal 8 hlasů.

Ing. Václav Benda, KDU-ČSL, US, ODA, DEU, získal 20 hlasů.

JUDr. Jiří Bílý, Hnutí samosprávné Moravy a Slezska - Moravské národní sjednocení, získal 14 hlasů.

MUDr. Tomáš Julínek, ODS, získal 8 hlasů.

Do druhého kola postoupili dva kandidáti s největším ziskem hlasů z prvního kola.

II. kolo 21.-22.11.1998 - počet voličů dle seznamu 180, odvolilo 18 = 10%, platných hlasů 18.

Ing. Pavel Pavlík, KSČM, získal 6 hlasů.

MUDr. Tomáš Julínek, ODS, získal 12 hlasů.

Senátorem se na šestileté volební období stal MUDr. Tomáš Julínek.

Hospodaření obce Březina za rok 1998

celkové příjmy **1.198.805,42 Kč**

celkové výdaje **1.691.742,86 Kč**

Schodek uhrazen z přebytků předchozích let.

Zdejší rodáci vystudovaní do roku 1922 - dělníci duchem

Jméno	Povolání	Č.P.
BALABÁNOVÁ Emílie	učitelka	8
JURNEČKA Antonín	farář	6
JURNEČKA Josef	Med. Dr.	6
VALÍN František	berní správce	7
SLOUKA František	berní oficiál	9
NAVRÁTIL František	dvorní rada	10
NAVRÁTIL Jaroslav	právník - soudní rada	10
NAVRÁTIL Josef	poštovní úředník	10
NAVRÁTILOVÁ Vlasta	učitelka	10
MEDEK František	bankovní úředník	14
MEDEK Josef	úředník - oficiál - ČSD	17
PETROVÁ Aloisie	učitelka	20
PETR Antonín	učitel	20
PETR Josef	JUDr. - finanční rada	20
JAROŠ Karel	obchodník	22
JAROŠ Vladimír	vrchní poštovní rada	22
NEJEZ Alois	mechanik	22
NEJEZ Josef	stavitel	22
BREBER František	kapitán - legionář	23
ZAVADIL Metoděj	odborný učitel	26
ZAVADILOVÁ Marie	učitelka	26
HEJMALA Jan	stavební elev	8
HEJMALA Josef	hospodářský správce	8
HOBL Jan	hospodářský správce	15
KALNÝ František	profesor náboženství	16
KALNÝ Jan	učitel	16

Dne 16.7.1922 Antonín Petr

Milý čtenáři!

To, co jsi přečetl není napsáno jako umělecké dílo či román. Jde o přiblížení doby minulé. Je to souhrn dat, převážně zachycených z kronik historie obce a uchovaných pamětí na prožitá léta v rodné obci.

Je to psáno pro vás, nastupující generace, o tom jak probíhala výstavba a život v obci za posledních 150 let. I vy si budete psát svoji historii a bude záležet jen na vás, jaká bude.

Je zřejmé, že naši předkové žili skromně. Jejich práce byla převážně fyzická. Žili pospolitěji. Uměli se radovat dodržováním starých zvyků a tradic. Nás dnes v našem pohodlnějším žití baví pořady radia, televize, kina atd.

Jejich strava byla též jednoduchá a převážně z toho, co si svojí prací vytvořili, oproti dnešním stovkám různých druhů jídel včetně příloh, které lze též koupit hotové v konzervách, obalech i pražené.

Vybavenost domácností byla též nulová (necky - koupelna, sklep - lednička, atd.). Dnešní vybavenost domácností je značná (radia, televize, videa, mikrovlnka, lednička, mrazák, robot, ústřední topení - elektrické, plynové, vybavení koupelen, vodovod, telefon, atd.). Dalším z pohodlnějším a vymožeností jsou osobní auta (v obci přes 50 aut - téměř ve dvou domech ze tří). Pro přepravu je také využívána veřejná doprava - autobus, vlak.

Hlavní proměny nastaly hlavně ve II. polovině 20. století, kdy nastal celosvětový rozmach vývoje ve všech odvětvích a tím i výroba.

Není třeba více porovnávat dnešní výhody oproti možnostem našich předků. Je však třeba připomenout, že nic nepřišlo samo od sebe. Každá doba má své dobré i záporné strany. Vážte si veškerých dosažených vymožeností a je třeba napravovat chyby vzniklé rozmachem výroby, které se podepsaly na naší přírodě. Snažte se ji zachovat pro další generace.

To, že jste se mohli seznámit s historií naší obce, dovoluji mi, abych se zmínil o dvou občanech:

*- **Karlu BOROVIČKOVÍ I.**, starostovi, který dal podnět k zavedení kroniky a*

*- **Antonínu PETROVI**, nadučiteli, který ji zavedl a 40 let zachycoval dění v obci.*

*Uvedené vzpomínky napsal v roce 1998 - 1999 **Jiří MEDEK**, narozen 3.4.1926, původním povoláním obchodní příručí s dvouletou obchodní školou a od roku 1950 do roku 1986 zaměstnanec Pozemních staveb n.p. Brno - dopravně mechanizační závod, Horní Heršpice, v různých referentských funkcích a 18 let vedoucí plánů a rozpočtů.*

L.P. 1998 -1999

Jiří Medek

Zpověď rodnému kraji.

*Horka, Skalky, Bačkovec, Klíny. Jejich lesy
a hony polí, luk dokola,
kde řeka mezi Sokolím protéká,
vznikla osada - dnešní Březina.*

*Těm našim předkům
je třeba dát dík,
neboť věděli
v jaké krajině žít.*

*Moje rodná Březino,
jen ty víš a znáš,
kde tři sta let
je původ rodu náš.*

*Jak jsi krásná,
kde kdo tě má rád,
ležíš v krásném údolí,
kde řeka Svratka protéká.*

*Ten, kdo tě jednou opustil
na tebe často vzpomínal,
a byl-li živ a zdráv,
rád se k tobě vracíval.*

*Zde jsem celá léta
s tebou v pohodě žil,
a bezstarostné mládí
s rodiči prožil.*

*I bratr můj často rád tebe
a tvé okolí maloval,
aby je ve své kráse
v upomínku zachoval.*

*Jak rád bych ve svém stáří
s tebou mohl déle žít,
i když vím, že tě budu nucen
ač nerad jednou opustit.*

*Krásně se vzpomíná,
co hezké bylo prožito,
svým odchodem si vše vezmu sebou,
tím bude ledacos zapomenuto.*

*Tebou budou vody řeky Svratky
stále protékat,
i když já budu v hrobě
klidně prodlévat.*

